Az elvégzett kutatás lehetőséget nyújtott arra, hogy értékeljük a cégek számítógépes ellátottságát is. A kérdőív azt a kérdést fogalmazta meg, hogy a vállalat hány számítógéppel rendelkezik:

a) 1-5;
b) 6-10;
c) több mint 10.

Az eredményeket a 6-os számú táblázat tartalmazza:

Minta = 148	Számszerûen			Százalékban		
	a,	b,	c,	a,	b,	c,
Amelyböl 126 vállalat rendelkezik számítógéppel.	103	19	4	81,75	15,08	3,17

Az adatok tükrözik azt a tényt, hogy a vizsgált cégek 85 százaléka rendelkezik számítógéppel. A számítógéppel felszerelt cégek 81,75 százaléka 1-5, 15,08 százaléka 6-10, míg 3,17 százaléka több mint 10 számítógéppel rendelkezik.

A felmérés során választ kaptunk arra a kérdésre is, hogy a cégek milyen részarányban rendelkeznek internet-hozzáféréssel. A válaszokat a 7-es számú táblázat tartalmazza:

Minta = 148	Számszerûen		Százalékban	
	a,	b,	a,	b,
Amelyböl 126 vállalat rendelkezik számítógéppel.	64	62	50,79	49,21

Véleményünk szerint nagy előrelépést jelent, hogy a vizsgált cégek több mint fele ma már rendelkezik internet-hozzáféréssel. Ha figyelembe vesszük, hogy a cégek kb. 12 százaléka használja a világhálót elekronikus kereskedelemre, arra következtethetünk, hogy 38 százaléka az internet-hozzáférést levelezésre, böngészésre használja.

A kutatás következő kérdése arra keresett választ, hogy a vizsgált cégek az utolsó három hónap alatt milyen marketingjellegű rendezvényeket kezdeményeztek, vagy milyenen vettek részt (termékbemutatók, kiállítások, vásárok stb.). A válaszokat a 8-as számú táblázat tartalmazza:

Minta = 148	Számszerûen			Százalékban		
	a,	b,	c,	a,	b,	c,
Amelyböl 42 vállalat szervezett marketingjellegû rendezvényeket, vagy vett részt ilyen rendezvényeken.	20	13	9	13,52	8,78	6,08

A táblázatban foglalt adatok szerint a vizsgált minta 148 vállalatából 106 (71,62 százaléka) az utolsó három hónapban nem szervezett vagy nem vett részt egyetlen marketingjellegű rendezvényen sem, 20 vállalat 1, 13 vállalat 2, 9 vállalat pedig 3 marketingjellegű rendezvényt szervezett vagy vett részt ilyen hazai vagy nemzetközi rendezvényen.

A fenti adatok azt tükrözik, hogy alacsony és nem folytonos a cégek által szervezett marketingrendezvények száma vagy az ilyen rendezvényeken való részvétel.

Kutatásunk bizonyítja, hogy a tudomány mai eszköztára lehetővé teszi pontos helyzetkép felállítását a gazdasági élet különböző jelenségeire, folyamataira vonatkozóan, elkerülendő a szubjektivizmust, az empirizmust, a rögtönzést, megalapozandó a helyes döntéseket.

Az EU-csatlakozás keretében Románia 2003-ra azt a célt fogalmazta meg, hogy kialakítja a működő piacgazdaságot. A követendő irányvonalak kijelölésében, a konkrét tennivalók megfogalmazásában, a döntések előkészítésében fokozott szerep hárul a gazdasági jellegű kutatásokra, amelyekben a főiskolák, egyetemek is az eddiginél nagyobb részt kell, hogy felvállaljanak.

A premodern, a modern és a posztmodern az ezredforduló mezőgazdaságában

MADARÁSZ IMRE

(Folytatás az elõzõ lapszámból)

A posztmodern gazdálkodás

Az úgynevezett posztmodern gazdálkodás a tradicionális és a modern kategóriák megértése után válik érthetővé, hiszen keveredik benne a tudományos és a mitikus megközelítés, a piacos viselkedés és az önellátásra törekvés, valamint a családi-közösségi formák és a professzionális hozzáállás egyaránt.

A kezdetek

Elterjedése elsősorban az ipari mezőgazdaság környezeti ártalmaira adott válasznak tekinthető, és az organikus vagy biogazdálkodás térnyerésének köszönhető. A lassan már három évtizedes múltú jelenség kezdetben néhány városi család életformaváltásának köszönhette a létét, amelyek vidékre költöztek, hogy saját ellátásukra egészséges élelmiszert állítsanak elő – úgymond kivonultak a civilizációból[1]. Ott találkozhattak még néhány olyan „ódivatú” gazdálkodóval, aki mindenféle filozófiai hivatkozás nélkül és a szakértők tanácsai ellenére a hagyományos módon végezte a dolgát, és örömmel adta termékeit a helyi közösség tagjainak (ma úgy mondanánk, hogy a termelés és a fogyasztás közvetlen kapcsolatát, a helyi közösséget erősítették). Ha volt is tevékenységüknek valamilyen ideologikus megalapozása, azt a környezetük csak a múlthoz kapcsolódó

[1] Az 1960-as években már tapasztalhatók voltak hasonló jelenségek, az úgynevezett hippiközösségekben, akkor azonban a kivonulás nem annyira a környezet- és tápanyagszennyezés elleni tiltakozást jelentette, mint inkább a többségi kultúra egyes elemeivel – a fogyasztáscentrikussággal, az individualizációval és az urbanizálódás negatív jelenségeivel – való szembenállást.

romantikus illúzióként értelmezhette. Mai fogalmakkal úgy írhatnánk le ennek a gazdálkodási „stílusnak" a lényegét, hogy a gazdaságot holisztikusan, egyetlen komplex organizmusnak fogták fel, amiben minden összetevő – a talaj, a rovarok, a növények, az állatok és az ember – szerves és nélkülözhetetlen részét alkotja a rendszer egészének. Valamennyien „Isten madárkái".

Nemcsak a szóban forgó családoknak, hanem a velük szimpatizálóknak is jelentős értetlenséggel kellett szembenézniük. Vagy folytonosan magyarázták az indítékaikat, vagy a maguk igazának tudatában elzárkóztak minden értelmező kommunikációtól a nagytársadalom többi tagjával. Egyszóval: viselkedésük természetellenesnek, anakronisztikusnak tűnt. Mivel termékeikre nem mutatkozott még jelentős piaci kereslet, ha akarták volna, sem értékesíthették a piacokon azokat. Így gazdálkodásuk még csak nem is a tradicionális paraszti, hanem időnként annál korábbi időszakok technológiájára emlékeztetett.

A „nagytársadalom" fogyasztói szokásaiban bekövetkező újabb változások eleinte szerény lendületet adtak a lassan terjedő gyakorlatnak. Az úgynevezett „egészségmániások", akik kalóriatáblázatokkal a zsebükben étkeztek, és rendkívüli érdeklődést mutattak az iránt, hogy miből milyen eljárással, milyen adalékanyagokkal kiegészítve készült az eléjük tálalt étek, lassan növekedő keresletet idéztek elő a biotermékek iránt.

Mivel mind a termelőket, mind a fogyasztókat továbbra is értetlenség vette körül, csak egymással tudtak szót érteni; a „normális társadalomtól" való elszigetelődésük az egymás közti összefogást erősítette. A fogyasztók – lévén, hogy jórészt a városi középrétegekből származtak – azonban tudták, milyen fontos a gondolataik megfogalmazása, és értettek a kommunikáció alapvető fogásaihoz. Kezdetleges brosúrákban, kisebb találkozókon próbálták gyakorlati tevékenységüket intellektuálisan megalapozni és ismertetni a potenciális fogyasztókkal. Mivel az intézményes kereskedelmi csatornák nem foglalkoztak a termékeikkel, saját elosztócsatornákat és hálózatot kellett kiépíteniük. A „biotermelés" lassan mozgalommá terebélyesedő irányzattá vált.

Az intézményesülés

Az 1980-as évektől az organikus gazdálkodás alapvető változásokon ment át. Miközben megmaradtak régi művelői, újabb gazdák is csatlakoztak hozzá, és gyakran már egészen más hozzáállással. Viszonylag sok gazdálkodó számára elsajátítható „professzióvá" vált az organikus termelés. Egyre nagyobb számban tértek át olyan gazdálkodók, akik nem életformának, nem az ember és természet közti hagyományos viszony fenntartásának, hanem módszernek tekintették a biogazdálkodást, és üzleti vállalkozásként kezdtek az organikus gazdálkodással foglalkozni. Az ő felfogásukban olyan megtanulható, könyvekből, folyóiratokból elsajátítható gyakorlatról van szó, amely révén csökkenthető a talajba jutó nitrogén, vagy kevesebb vegyszerrel is előállíthatók növények, amikért éppen ezért magasabb árat adnak a fogyasztók, mert bizonyíthatóan egészségesebbek. Számukra az organikus termelés a természethez kapcsolódó problémák technikai megoldásaként, valamint üzletként jelent meg. Bizonyos élelmiszer-társaságok (pl. a tejtermelők szövetségei) is felismerték az organikus gazdálkodásban rejlő üzleti lehetőségeket, és a biotermékeket magasabb felvásárlási áron vették át a gazdálkodóktól.

A termelő-fogyasztó viszony személytelenebbé és a piac által közvetítetté vált, az organikus termékek egyre nagyobb mértékben kerülnek eladásra a szupermarketek elkülönített polcain, de megőrzött valamit a kezdeti közösségi terjesztési formákból is. Speciális „bioboltok" nyíltak meg a nagyobb városokban, ahol azonban a különleges termékek mellett már koncentrátumokhoz, egészségkapszulákhoz is hozzájuthattak a fogyasztók.[2]

A régi-új gyakorlat nemzetközi szintű legitimitását erősítette, hogy megszülettek és minőségbiztosítási monopóliumra tettek szert azok a nagy intézetek, amelyek összeállították a biotermékké minősítés kritériumait, védjegyeket adtak ki, és ellenőrizték a védjegyek használatának jogosságát. A szabványok megfogalmazásával ugyanakkor ők maguk is hozzájárultak a biokultúra „mágiátlanításához", hiszen ami korábban az életmód teljes megváltoztatását követelte meg, mostantól végképp evilági, megtanulható, hétköznapi foglalkozásként űzhető tevékenységgé vált. A természet és a gazdálkodó közti belsőleges viszony ettől a pillanattól kezdve végképp nem a születéstől elrendeltetett titokzatos szövetség, hanem „szabadon választott gyakorlat".

Sőt a legújabb fejlemények azt mutatják, hogy az organikus termékek kereskedelme is a nemzetközi élelmiszerláncok részévé válhat, globális méreteket ölthet, ami az eredeti gondolatból (természetbarát termelés + egészséges élelmiszerek + a termelés és a fogyasztás közelítése, a kereskedelmi körök rövidre zárása) már csupán az első két összetevő fennmaradását ígéri. Bár ezek ma még csak előrejelzések – „az organikus termékek világkereskedelme nem nagy volumenű, néhány megfigyelő a globális méretét csak 6,4 milliárd USD-ra becsüli" (Campbell, Coombes, 1999: 302. p.) –, sok elemző szerint nincs messze az az idő, amikor a „zöld protekcionizmus" olyan

[2] Egy organikus gazdálkodó így kesergett az egyik budapesti bioboltban: „Látod, azért küzdöttünk évtizede, hogy az emberek egészségesen táplálkozzanak, nem azért, hogy pirulákban vegyék be a vitaminokat."

transznacionális szervezeti rendszert épít ki, amiben csak a nemzetközileg hitelesített tanúsítványok bizonyítják a termékek organikus eredetét.

A környezetbarát gazdálkodás további terjedésének óriási lendítőerőt adott a politika, amikor – felismerve a társadalom új szükségleteit és ellenszegülését a természetrombolással szemben – jelentős anyagi támogatási rendszert épített fel a természethez közeli módszerek segítésére. Az agrár-környezetvédelmi intézkedés (a híres 1992/2028-as rendelet) és különösen annak végrehajtása egy csapásra legitimálta európai méretekben az organikus agrártermelési módszereket.

A posztmodern organikus termelés

Mindezzel természetesen nem azt állítom, hogy a természetközeli agrárgazdálkodás teljes egészében az ipari mezőgazdaság mezébe öltözött volna, hiszen azzal éppen a lényegét hamisítanám meg. A leírás azt kívánja bemutatni, hogy a „fordista" technológiával szemben kifejlődött új agrárgazdálkodás is felhasználja az ipari mezőgazdálkodás számos eszközét, és hogy az organikus gazdálkodók soraiban egyszerre megtalálhatók a hagyományos paraszti, a professzionális vállalkozói és a posztmodern gazdálkodók egyaránt.

Az úgynevezett posztmodern jelleg éppen abból adódik, hogy egyszerre megtalálhatók benne a premodern és a modern formák, hogy a legkülönbözőbb társadalmi-kulturális hátterű emberek művelik, hogy piacos és önellátó, hogy direkt kapcsolatot épít a fogyasztókkal, és ugyanakkor nemzeti vagy akár nemzetközi kereskedelmi hálózatot tart életben, nagy mennyiségű emberi munkát igényel (legalábbis ma még nincs speciális gépparkja), ezért sokan a vidéki foglalkoztatásra is jótékony hatást várnak tőle. Tudásrendszere könyvekből tanulható tudományos ismereteket éppúgy tartalmaz, mint régi megfigyeléseket, hiedelmeket, vallásos tanokat és etikai normákat. A természeti környezetre gyakorolt hatása és az élő munkaerő-igénye miatt és mert a támogatási politikák következtében segíti a vidéki lakosság jövedelmének növelését, jelentősége jóval nagyobb annál, mint hogy csupán egy fajta mezőgazdasági technológiaként kezeljük.

„Az organikus mozgalom ma egyre inkább a társadalmi és környezeti sokszínűség igen fontos tégelye ...[ami] intimebb és őszintébb viszonyt alakít ki az élelmiszerekkel, amelyek visszaszerzik érzékelési és szimbolikus értékeiket. ... Az organikus élelmiszer-termelési és -fogyasztási minták megfelelnek a modern kori állampolgár fogyasztói igényeinek, akit nem csak az érdekel, hogy sokat és egészségeset egyen, hanem érdekelt a vidékkel, a gazdálkodók világával hosszú távon fennmaradó kapcsolatokban, a természeti értékek, a vidéki területek tipikus termékeinek és sajátos jegyeinek megőrzésében." (Pugliese, 2001: 116-117. p.).

A fentiekből jól látható, hogy a természetbarát gazdálkodás nem jelenti a visszaparasztosodást, nem vonja maga után az önellátó termelés és a szakadatlan izzadságos kézi munka visszatérését. Az organikus termelés is piacorientált, értékesítésre szánja az előállított termékeket, egyáltalán nem szükségszerű, hogy a beleszületettség révén eltanult ismereteken és jártasságokon alapuljon. Tény, hogy ma javarészt emberi, kézi munkás, igényes termelés, mert még nem születtek meg azok a gépi technológiák, amelyek ezt a típusú gazdálkodást segítenék. Ezért sokan bíznak abban, hogy munkaerő-felszívó hatása hosszú távon érvényesül, mások éppen a nagy munkaerő-lekötése miatt tartják gazdaságtalannak és taszítónak. Ma még nem tudjuk megmondani, milyen mértékben lehet gépesíteni, de elviekben semmi sem zárja ki a mechanizálódásának lehetőségét.

Az organikus gazdálkodásról hallva igen gyakran jegyzik meg a produkcionista rendszerek szószólói, hogy a mezőgazdaság mindig is környezetbarát igyekezett lenni, és sosem csak az árutermelésre koncentrálódott. Más szavakkal ez azt jelentené, hogy az organikus gazdálkodásban lényegében semmi új nincs, csak tudatosabban koncentrál arra, ami régen is törekvése volt minden gazdálkodónak.

Ezzel szemben azonban az organikus gazdálkodás tudatosan törekszik az árutermelés mellett a lokális természeti és társadalmi környezettel való harmóniára. Erőteljesebben hangsúlyozza a helyi, lokális feltételekhez, mint a nemzetközi élelmiszerpiacok diktátumaihoz való alkalmazkodás szükségességét.

Referenciák:

Baland, Jean-Marie-Platteau, Jean-Philippe (1994): Should Common Property Resources Be Privatized? A Re-examination of the Tragedy of the Commons. Nemur (Belgigue) Centre de Recherce en Economie du Dévelopment (CRED).

Barlett, Peggy F. (1989) „Industrial Agriculture". Pp.: 253–291. In: Economic Anthropology. (edited by Stuart Plattner) Stanford, Calif.: Stanford University Press.

Bernát Tivadar, Bognár Imre, Ferenczi Tibor, Laczkó István (1997): A magyar mezőgazdaság területi szerkezetének változásai. Budapest: Agroinform Kiadóház.

Buday-Sántha Attila (2001): Agrárpolitika – vidékpolitika. A magyar agrárgazdaság és az Európai Unió. Budapest, Pécs. Dialóg Campus Kiadó.

Busch, Lawrence (2000)„Th e Moral Economy of Grades and Standards". In: Journal of Rural Studies 16. 273–283.

Campbell, Hugh E. - Coombes, Brad L. (1999): „Green Protectionism and Organic Food Exporting from New Zealand: Crisis Experiments in the Breakdown of Fordist Trade and Agricultural Policies". In: Rural Sociology 64(2): 302–319.p.

Cancian, Frank (1989): „Economic Behavior in Peasant Communities". Pp.: 127–170. In: Economic Anthropology (Edited by Stuart Plattner). Stanford, Calif, Stanford University Press.

EC. DG. VI. (1997): Situation and Outlook: Rural Developments, July 1997. CAP 2000 Working document. Brussels. European Commission, Directorate General for Agriculture (VI.)

Engberg, Lila E. (1990): Rural Households and Resource Allocation for Development. An Ecosystem Perspective. Rome: FAO.

Csikós-Nagy Béla kitüntetése

A Pro Cultura Hungariae Alapítvány fődíját a magyar kultúra napja alkalmából az idén Csikós-Nagy Béla közgazdász akadémikus és Szabó István Oscar-díjas filmrendező nyerte. Ezzel a kuratórium Csikós-Nagy Béla *Közgazdaságtan a globalizáció világában* című kétkötetes munkáját, ehhez kapcsolódóan egész életművét kívánta elismerni.

Csikós-Nagy Béla 1915. szeptember 9-én Szegeden született. Közgazdaságtani tudományos tevékenységének elismeréseként 1942-ben a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem egyetemi magántanári címet adományozott. Ezzel ő lett az ilyen ranggal rendelkező legfiatalabb magyar tudós. Innen egyenes pálya vezetett a tudományos ranglétra csúcsáig. Már 1979-ben az Osztrák Tudományos Akadémia külső levelező tagja, és 1985-ben választották a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává.

Közigazgatási pályafutása 1940-ben a Miniszterelnökség Gazdaságtanulmányi osztályán kezdődött, ahonnan 1942-ben a Pénzügyminisztérium közgazdasági osztályára került. 1946-ban pénzügyi titkárként dolgozott, ahonnan Vas Zoltán hívta meg a Gazdasági Főtanács titkárságához, ahol kezdetben miniszteri tanácsosi rangot nyert, majd a főtitkár helyetteseként tevékenykedett. Közigazgatási pályafutása szempontjából az 1957-ben általa alapított Országos Árhivatalnak volt meghatározó jelentősége. Ez a hivatal 1967-től Országos Anyag- és Ár-hivatalként működött. Ennek elnöki tisztségét töltötte be 1984-ig, amikor is 70 éves korában nyugdíjba vonult. De már várta a Bécsi Tudományegyetem meghívása, ahol tíz éven át a Gazdaságpolitikai Tanszéken a téli szemesztereken gazdasági összehasonlító rendszerelemző tanfolyamokat tartott.

Csikós-Nagy Béla 1968-ban kapcsolódott be a Magyar Közgazdasági Társaság munkájába. Kezdetben a Pénzügyi Szakosztály elnöke volt, majd az 1970–1990-es időszakban mint az MKT elnöke működött. Azóta a tiszteletbeli elnöki tisztséget viseli. Fontos szerepet játszott a Nemzetközi Közgazdasági Társaságban is. Négy ízben választották be a Végrehajtó Bizottságba. Az 1986–89 időszakban alelnökként tevékenykedett. Azóta a Nemzetközi Közgazdasági Társaság örökös tiszteletbeli elnöke.

A világhírű magyar közgazdászt számos országba és sok egyetemre meghívták. Különösen fontos volt az a tevékenysége, amelyet a milánói Szocialista Tudományos Központ /CESES/ szervezésében az évenként megrendezésre kerülő kelet–nyugati közgazdász-találkozók kapcsán végzett. Ő vált a szocialista országokat képviselő közgazdászok vezető személyiségévé.

Közel harminc könyve és négyszáz tanulmánya jelent meg, mintegy húsz nyelven. Bizonyos években nem volt olyan nap, hogy valamely országban ne foglalkoztak volna írásainak sajtó alá rendezésével, illetőleg azok kiadásával. Ez a tudományos tevékenység 1935–1944-ben a gazdaságontológia és a gazdaságpolitika, különösen a pénzügypolitika körében volt jelentős. Az 1945 és 1989 közötti időszakban könyvei és írásai a szocialista gazdaság, ezen belül elsősorban a gazdaságpolitika és az árpolitika kérdéseit tárgyalták. Kínában és néhány más országban *Bevezetés a gazdaságpolitikába* című könyvét ma is tankönyvként használják.

A Londonban kiadott *Mindenki közgazdaságtana* kézikönyv (Everyman's Dictionary of Economics, London, 1975) azon 152 tudós között tartja számon, akik hozzájárultak a közgazdaságtan fejlesztéséhez. Tevékenységével foglalkozó részben a szocialista piacgazdaság megalapozásában vitt vezető szerepét emelik ki.

Az 1990 óta végzett tudományos tevékenysége a gazdasági rendszer átalakításának és a XX. század magyar gazdaságpolitikájának kérdéseit tárgyalja. A most kitüntetett mű pedig kapcsolódik a XXI. század kihívásaihoz, amelyek a közgazdaságtan új alapokra helyezését követelik. Így kerültek érdeklődésének középpontjába a közgazdaságtan tudományos forradalmának nagy kérdései. Ebből a szempontból Csikós-Nagy Béla öt problémát állít a figyelem előterébe.

1. A klasszikus közgazdaságtan az atlanti kultúrterület számára a gyarmati rendszerre támaszkodva teremtette meg a tudományos alapokat. Ez volt a XVIII. századi háttér. Azóta ezen csak az a változás történt, hogy az angolszász típusú kapitalizmusban Nagy-Britannia szerepét átvette az Egyesült Államok, és a nyugati civilizáció fölényén alapuló világértelmezést a modernizáció váltotta fel. Az egységes világcivilizáció elvét fel kell adni, és a tudományt olyan alapokra kell fektetni, amelyek tisztázzák a különböző kultúrkörökhöz tartozó társadalmak közötti együttműködés elveit.

2. A klasszikus közgazdaságtan még feltételezte, hogy az egyensúly a teljes foglalkoztatottság mellett valósul meg. Az 1930-as években megindult népességrobbanás megdöntötte ezt a tézist. Egy évszázad alatt a világ népessége több mint 4 milliárd lakossal növekedve elérte a 6 milliárdot, és a demográfusok számítása szerint 2070 körül 9-10 milliárd körül fog tetőzni. Ez gyökeresen új helyzetet teremt, ami mellett a közgazdaságtan nem mehet el közönyösen.

3. A klasszikus tanítás a fogyasztói szuverenitás elvén alapulva és az ipari forradalmakra támaszkodva a gazdaságnövekedés elméleteként formálódott. Az 1780-ben kezdődő ipari forradalom a szén és a vas korszakával kezdődött (1780–1840),

a gőz és az acél korszakával folytatódott (1840–1890), hogy azután az iparosítás széles alapokon bontakozzék ki a villamosítás, a kemizálás és a belső égésű motorok révén (1890–1950). Ezt követte a negyedik ipari forradalom, amelynek a nukleáris ipar és az elektronika áll a középpontjában. Ez a korszak 1950-ben indult, és 2010-ig tart.

Általánossá vált az a vélekedés, hogy ezzel az ipari forradalmak korszaka lezárul, és a posztindusztriális társadalom korszaka következik. Csikós-Nagy Béla tévesnek minősíti ezt a hipotézist. Vélekedése szerint az ipari forradalmak meghonosították, majd kiélezték a rablógazdálkodást, a természet kizsákmányolását, és ezért utat kell nyitni az ötödik ipari forradalomnak, amelynek középpontjában a környezetbarát techológiák fognak állni.

4. A rablógazdálkodás a közgazdaságtan egész rendszerének felülvizsgálatát követeli, ami meg is indult azzal, hogy a fenntartható fejlődés került a figyelem előterébe, és mindinkább elkerülhetetlen olyan piaci rend bevezetése, amely erős korlátok közé szorítja a fogyasztói szuverenitás által diktált növekedést. Egyszerűen arról van szó, hogy nincsenek szabad természeti javak, nem működik a természet öntisztulási folyamata, és ha az ember nem vigyáz, elpusztíthatja mindazt, ami az életfenntartás feltétele.

5. A klasszikus közgazdaságtan a mennyiségi pénzelmélet talaján fogalmazta meg a gazdasági egyensúlyt. A korszerű informatika világában a pénzfunkció részben elszakadt a gazdasági fejlődés finanszírozását szolgáló alapfunkciótól, és az anyagi javak mellett mint a termékek második nagy csoportja jött működésbe. Ez a pénzforradalom foglalkoztatja ma leginkább a közgazdászokat, és ezért kell a nemzetközi gazdasági konszolidáció megőrzésén munkálkodni.

Csikós-Nagy Béla új könyve máris nagy nemzetközi figyelmet keltett, és napirendre került annak több nyelven történő megjelentetése.

Újdonságok a gazdasági és pénzügyi jogszabályozásban (XVII. rész)

PÁSZTOR CSABA

A *Hivatalos Közlöny* I. részének 740/2002-56/2003-os számaiban megjelent gazdasági, pénzügyi újdonságok a következő témaköröket ölelik fel:

1. adózás, adóbevallás;
2. állóeszközök amortizációja, felértékelése;
3. munkabérszerződések, munkabérre befizetendő összegek;
4. vám, áfa, luxusadó, pénzmosás, nyereségadó;
5. privatizáció, kedvezmények kis- és középvállalatok részére, mezőgazdasági pénzkiegyenlítések, tőzsdepiaci normák;
6. pénzügyi auditálás, könyvvizsgálás;
7. nyugdíjak, ösztöndíjak;
8. könyvviteli normák, hitelszövetkezetek működése;
9. ingatlanok és földterületek visszaigénylése, tűzoltósági kötelezettségek, fiskális kasszagéphasználat;
10. külföldi utazás, helységnevek, fogyasztóvédelmi telefonszám, a kereskedelmi társaságok bejegyzése.

1.1. Az 5/2002.10.22-i sz. pénzügyminisztériumi rendelet (789/2002-es sz. H. K.) egységes alkalmazási utasításokat tartalmaz a személyi jövedelemadó területén (a 7/2001-es sz. kormányrendelet bizonyos cikkelyeinek értelmezését). A munkabérből levont fizetésadót a következő hó 25-éig kell átutalni. A műépítészeti irodák állóeszközeiket 3 éven keresztül fedezhetik saját jövedelemből, az orvosi rendelők pedig a beruházások összértékét a saját jövedelmükből egész értékben fedezhetik.

1.2. A 147/2002-es sz. sürgősségi kormányrendelet (821/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a 2003.01.01-től megváltoztatott százalékokat, amelyeket az alkalmazott munkabérre vagy a foglalkoztató teljes béralapjára számítanak:

– az alkalmazott havi jövedelméből 9,5% nyugdíjalapba,
– a foglalkoztatónak 3,5% munkanélküli-segélyt kell fizetnie,
– az egészségügyi alapba 6,5%-ot, alkalmazottaktól,
– az egészségügyi alapba 7%-ot a foglalkoztatótól,
– a foglalkoztatónak a nyugdíjalapba 24,5%-ot kell fizetnie (III. nemzetgazdasági ág),
– a foglalkoztatónak a munkabaleseti alapba 0,5%-ot kell majd fizetnie, a szolidaritási alap helyett (volt 2%). Az 553/1.791/2002-es sz. munkaügyi minisztériumi rendelet (5/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a balesetvédelmi alap alkalmazására vonatkozó módszertani normákat.
– az alkalmazottnak továbbra is 1% munkanélküli-segélyt kell fizetniük,
– a munkakönyvek nyilvántartásáért 0,75%-ot fizet a vállalkozó, ha nem maga viszi a munkakönyvek nyilvántartása.

A maximum érték, amelyre nyugdíjalapot fizetünk, egyenlő 6 962 000 lej x 5 havi bruttó fizetés értékkel, vagyis 34 810 000 lej.

1.3. A 631/2002-es sz. törvény (863/2002-es sz. H. K.) tartalmazza az állami költségvetést a 2003-as évre.

1.4. A 859/2002-es sz. kormányhatározat (640/2002-es sz. H. K.) jóváhagyja a profitadó számítására vonatkozó módszertani normákat. A 829/2002-es H. K. kiigazító magyarázatokat tartalmaz (pl. a 13.2 pont tartalma nem „fiskális veszteség", hanem „könyvviteli veszteség").

1.5. A 164/2002-es sz. sürgősségi kormányrendelet (865/2002-es sz. H. K.) kötelezővé teszi a költségvetésbe befizetendő adók határidejének megváltoztatását 2002.12.25-től 2002.12.20 -áig (a karácsonyi ünnepek miatt).

1.6. A 632/2002-es sz. törvény (871/2002-es sz. H. K.) tartalmazza az állami biztosítási alap költségvetését a 2003-as évre. Az átlagos havi bruttó bér 6

962 000 lej, az állami biztosítási alapba be kell fizetni összesen 34%, 39% vagy 44%-ot iparágtól függően, ebből az alkalmazott 9,5%-ot fizet.

1.7 Az 1278/2002-es sz. kormányrendelet (875/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a helyi költségvetési alapba befizetendő adók alkalmazására vonatkozó módszertani normákat.

1.8. A 6/2002.12.02-os sz. pénzügyminisztériumi rendelet (884/2002.12.07-es sz. H. K.) tartalmazza a büntetések egységes alkalmazásának előírását a személyijövedelem-bevallás elmúlasztása esetén. A büntetést a befizetendő összeg arányában állapítják meg, vagy ha ez a helyzet nem áll fenn, akkor 500 000 lej pénzbírságot kell fizetniük azoknak a személyeknek, akik nem közölték írásban évi összjövedemüket.

1.9. Az 1726/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (914/2002-es sz. H. K.) megváltoztatja és bővíti a Pénzügyminisztérium 580/2002-es sz. rendeletének alkalmazására vonatkozó módszertani normáit.

1.10. Az 1754/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (947/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a 2003.01.01-től alkalmazandó személyi jövedelmi adórácsokat, a havi nem adózandó összeget (1 800 000 lej), kiskorú gyerekeknek június 1-jén, karácsonykor és más hasonló ünnepek esetében, a nőknek március 8-án és más hasonló ünnepek esetében a nem adózandó összeg értékét 1 100 000 lej.

1.11. Az 1513/2002-es sz. kormányhatározat (959/2002-es sz H. K.) 0,06%-ra szabályozza 2003.01.01-től a napi késedelmi kamatot az állami költségvetésbe befizetendő határidőn kívüli tartozásokra.

1.12. A 384/2002/10/2003-as sz. pénzügyminisztériumi és a helyi önkormányzatokkal foglalkoztató minisztérium közös rendelete (23/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a helyi adók bejelentésekor és nyilvántartásában alkalmazandó típusnyomtatványokat.

1.13. A 31/2003-as sz. pénzügyminisztériumi rendelet (37/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a személyi jövedelemadó esetén használandó típusnyomtatványokat a 7/2001-es sz. kormányrendelet szerint.

1.14. Az 53/2003-as sz. pénzügyminisztériumi rendelet (39/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a profitadó évvégi típusnyomtatvány-modelljét és ennek kitöltési útmutatásait.

1.15. Az 52/2003-as sz. pénzügyminisztériumi rendelet (41/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a 2002-es évre használandó évi adórácsokat, valamint a nem adózandó összeget (1 700 000 lej), amelyet az évvégi személyi jövedelemadó bejelentése alkalmával kell alkalmazni.

1.16. Az 1785/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet 43/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a 61/2002-es sz. kormányrendelet alkalmazására vonatkozó módszertani normákat az állami költségvetésbe befizetendő tartozások végrehajtását illetően.

1.17. A 22/2003-as sz. kormányhatározat (44/2003-as sz. H. K.) megváltoztatja és bővíti a profitadó-számítás módszertani normáit.

1.18. A 29/2003-as sz. pénzügyminisztériumi rendelet 48/2003-as sz. H. K.) bővíti a 831/1997-es sz. kormányhatározatot, kötelezően előírja a számlákra a személyi szám felírását, a hivatalos okmányok elvesztése esetén 24 órán belül be kell jelenteni a megyei pénzügyi igazgatóságoknál és 48 órán belül az országos nyomdavállalatnál, amely a nyomtatásért felelős.

1.19. A 49/2003-as sz. törvény (54/2003-as sz. H. K.) jóváhagyja a 62/2002-es sz. kormányrendeletet megváltoztatja a 70/1997-es sz. kormányrendeletet a fiskális ellenőrzés területén.

2.1. Az 587/2002-es sz. törvény (817/2002-es sz. H. K.) megváltoztatja a 10/1995-ös sz. törvény 40-es sz. cikkelyét, kötelezvén az építkezőket, hogy a havi költségeikre számított 0,7%-ot havonta az építkezéseket ellenőrző igazgatóság számlájára utalják át.

2.2. A 9/2002-es sz. rendelet (882/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a járművek kötelező biztosítását a 2003-as évre.

3.1. A 124/2002-es sz. sürgősségi kormányrendelet (740-es sz. H. K.) megváltoztatja és bővíti a 76/2002-es sz. törvényt a munkanélküli-alapból való támogatásokra szánt összegeket illetően: a munkát vállaló munkanélküliek esetében az alkalmazók a minimálbér 70%-át (április 1-jétől október 31-éig) és 100%-át az év többi hónapjában visszakapják az munkanélküli-alapból, valamint kedvezményes kamatokat fizethetnek kölcsöneikre, amelyeket ebből az alapból igényeltek. Ezeket a kedvezményeket tartalmazzák és bővítik az 1089, 1090 és az 1091/2002-es sz. kormányhatározatok is (741/2002-es sz. H. K.).

3.2. A 1105/2002-es sz. kormányhatározat (752/2002-es sz. H. K.) 2 500 000 lejben állapítja meg 2003.01.01-től alkalmazandó minimálbér havi értékét, 170 ledolgozott óra esetében.

3.3. A 415/2002-es sz. munkaügyi minisztériumi rendelet (753/2002-es sz H. K.) tartalmazza a tartozások hónapokra való lebontását, figyelembe véve az össztartozások és a forgalom százalékát.

3.4. Az 1467/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (798/2002.11.04-es sz. H. K.) a kiszállási napidíjat 90 800 lejre változtatja.

3.5. A 601/2002-es sz. törvény (829/2002-es sz. H. K.) bővíti a 74/1996-os sz. törvényt, meghatározza a törvényes szabadnapokon való munkáltatásért járó pénzbírságokat.

3.6. A 150/2002-es sz. sürgősségi kormányrendelet (838/2002-es sz. H. K.) tartalmazza az egészségügyi rendszer megszervezésére és működésére vonatkozó jogszabályozást.

3.7. A 4/2003-as sz. törvény (26/2003-as sz. H. K.) bővíti a 76/2002-es sz. törvényt,megállapítja a munkanélküli-segélyből folyósítandó kedvezmények a munkanélküli-segélyben részesülők számára.

4.1. Az 1417/2002-es sz. pénzügyminisztériumi vám-vezérigazgatóság (835/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a termékáruk megnevezését és kodifikálását, felhasználván a nemzetközi vámszabályozás normái figyelembevételével.

4.2. A 656/2002-es sz. törvény (904/2002-es sz. H. K.) szabályozza a pénzmosás elkerülését és annak büntetését.

4.3. A 657/2002-es sz. rendelet (2/2003-as sz. H. K.) kötelezi a bankokat minden 10 000 euró fölötti összeggel való művelet közlésére (lejben is).

5.1 Az 523/2002-es sz. mezőgazdasági minisztériumi rendelet (832/2002-es sz. H. K.) állattenyésztőket illető kedvezményeket tartalmazza.

5.2. A 646/2002-es sz. törvény (901/2002. sz. H. K.) alapján 1000 m^2 beépítendő területet, illetve maximum 10 ha mezőgazdasági területetet kaphat, valamint illetéktörlést élvez a mezőgazdasági forgalomból kivonan-

dó terület esetében a családon belül, egy 40 év alatti családtag, aki falun él, vagy falura akar költözni.

5.3. Az 573/629/2002-es sz. rendelet (16/2003-os sz. H. K.) ingyenes műtrágya-vásárlási támogatást ír elő minden 2,5 ha területig rendelkező földtulajdonosnak.

6.1. A pénzügyi auditálás szervezetének 15/2002-es sz. határozata (817/2002-es sz. H. K.) tartalmazza az évi tagdíjak fix és a jövedelem arányában befizetendő összegeit, amelyeket 2002-től kell befizetni.

6.2. A 12/2003-as sz. törvény (12/2003-as sz. H. K.) megváltoztatja és bővíti a 75/1999-es sz. sürgősségi kormányrendeletet, meghatározza a kezdő pénzügyi auditorok tevékenységét.

7.1. A 1114/2002-es sz. kormányrendelet (763/2002-es sz. H. K.) tartalmazza és jóváhagyja a 309/2002-es sz. törvény alkalmazására vonatkozó módszertani normákat, amely alapján azok a román állampolgárok, akik 1950.01.14 és 1961.02.28 között munkaszolgálatot teljesítettek, jogosultak minden eltöltött egész hónapra 15 000 lejes nyugdíj-kiegészítésre.

7.2. Az 1301/2002-es kormányhatározat (864/2002-es sz. H. K.) előírja, hogy a nyugdíjakat, a betegszabadságon, gyereknevelésen lévő személyek (91-ik naptól számított) járandóságait 4,2% emelik dec. elsejétől.

7.3. Az 1360/2002-es sz. kormányhatározat (893/2002-es sz. H. K.) alapján, 2003.01.01-től, az állami gyereksegély 210 000 lej.

7.4. Az 1474/2002-es sz. kormányhatározat (943/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a harmadik nyugdíjemelésre és átszámításra vonatkozó jogszabályozást 2003.01.01-től.

8.1. Az 1623/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (892/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a költségvetési intézmények könyvviteli zárására vonatkozó módszertani normáikat a 2002-es évre.

8.2. Az 1784/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (21/2003-as sz. H. K.) tartalmazza azokat a pontosításokat, amelyeket alkalmazni kell a 2002-es pénzügyi év előkészítésekor.

8.3. Az 1745/2002-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (22/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a könyviteli számlák lezárására, a pénzügyi beszámolók elkészítésére és leadására vonatkozó módszertani normákat a 2002-es évre. A 2003-as évtől a 306/2002-es sz. kormányhatározat szerint (279/bis-es sz. H. K.) új jogszabályozást kell alkalmazni.

8.4. Az 1569/2002-es sz. kormányhatározat (27/2003-as sz. H. K.) tartalmazza a törvény által megengedett vesztességi határokat árucsoportonként.

9.1. Az 558/2002-es sz. törvény (767-es sz. H. K.) előírja az általános mezőgazdasági összeírást a 70/2002-es sz. sürgősségi kormányrendelet alapján.

9.2. Az 550/2002-es sz. törvény (803/2002-es sz. H. K.) a helyi tanácsokhoz tartozó ingatlanok eladását. Az 1341/2002-es sz. kormányhatározat (915/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a törvény alkalmazására vonatkozó módszertani normákat.

10.1. A 62/2002-es sz. kormányrendelet (758/2002-es sz. H. K.) szabályozza az ipari tulajdon rá vonatkozó tanácsadó tevékenységének megszervezését és működését.

10.2. Az 1048/2002-es sz. víz- és környezetvédelmi minisztériumi rendelet (851/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a típusnyomtatványt, amelyen havonta kell (a következő hó 25-éig) közölni a gazdasági társaságoknak tartozásaikat a környezetvédelmi alapba, valamint ezek törlesztését.

10.3. Az 1308/2002-es sz. kormányhatározat (877/2002-es sz. H. K.) jóváhagyja a 365/2002-es sz. törvény alkalmazására vonatkozó módszertani normáit az elektronikai kereskedelem működésére vonatkozóan.

10.4. Az 1344, 1345, 1346/2002-es sz. kormányhatározatok (903/2002-es sz. H. K.) tartalmazzák a kereskedelmi társaságok bejegyzésére vonatkozó tarifákat és illetékeket a megyei törvényszékek mellett működő kereskedelmi kamarához tartozó egységes irodáknál.

10.5. A 601/2002-es sz. Országos Statisztikai Intézet rendelete (908/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a 3037/1990-es sz. európai gazdasági közösség rendeletéhez, valamint a 29/2002-es sz. európai bizottságnak a rendeletéhez való átállást, a nemzetgazdasági tevékenységek megnevezését és ezek azonosító kódjait (CAEN).

10.6. A 195/2002-es sz. kormányrendelet (958/2002-es sz. H. K.) tartalmazza a közúti forgalomban alkalmazandó új jogszabályozást, amelyet 2003.02.01-től kell betartani.

0.7. A 15/2003-as sz. törvény (34/2003-as sz. H. K.) meghatározza, hogy a 18 és 35 év közötti fiatalok jogosultak városon 250-500 m^2 területre lakásépítésre.

V. Ifjú Közgazdász Találkozó

A Romániai Magyar Közgazdász Társaság Ifjúsági Frakciója (RIF) 2003. március 28-30-a között, az aradi helyi szervezettel közösen szervezi az V. Ifjú Közgazdász Találkozót, melynek központi témája "Esélyek és kihívások az EU-s csatlakozás előtti turizmusban". A találkozó pénteken a RIF választmányi küldöttgyűléssel kezdődik. Szombaton előadást hallgathatnak a résztvevők a romániai turisztikai helyzet sajátosságairól, trendekről, arról, hogy hogyan kell felkészülnünk az EU-s csatlakozásra turisztikai szempontból, a turizmus szerepéről a régiófejlesztésben, milyen turisztikai vállalkozási lehetőségek vannak, a faluturizmus jelentőségéről és helyzetéről. Az előadásokat két órás kerekasztal beszélgetés követi, melyen részt vesznek ismert turisztikai vállalkozások és a résztvevők segítségére lesznek bizonyos kérdések, problémák megbeszélésére. A délután folyamán, Balla Géza, borszakértő, Wine Princess pince tulajdonosa bemutatja a borkóstolás módszereit. A bemutatón alkalmuk lesz a résztvevőknek gyakorlatilag is megismerkedni a borkóstolás titkaival. Vacsora után, színházi előadás színezi az estet, majd az állófogadás és buli zárja az estet.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk. További információk és jelentkezés az RMKT székházánál: Kolozsvár, Kövespad utca 12 sz., Tel: 0264-431488, email: rmkt@mail.dntcj.ro, web: www.rif.iandistudio.com.